

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 09.03.2005
COM(2005) 83 galīgā redakcija

2002/0047 (COD)

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS
EIROPAS PARLAMENTAM**

atbilstīgi EK līguma 251. panta 2. punkta otrajai daļai

par

**Padomes kopējo nostāju par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai
par datorizpildāmu izgudrojumu patentspēju**

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS
EIROPAS PARLAMENTAM**

atbilstīgi EK līguma 251. panta 2. punkta otrajai daļai

par

**Padomes kopējo nostāju par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai
par datorizpildāmu izgudrojumu patentspēju**

1- PRIEKŠVĒSTURE

Datums, kad priekšlikums nosūtīts Eiropas Parlamentam un Padomei (dokuments KOM(2002) [92] galīgais – [2002/[0047] COD)¹: 2002. gada 20. februāris

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinuma datums²: 2002. gada 19. septembris

Eiropas Parlamenta atzinuma datums (pirmais lasījums)³: 2002. gada 24. septembris

Kopējās nostājas pieņemšanas datums⁴: 07.03.2005

2- KOMISIJAS PRIEKŠLIKUMA MĒRĶIS

Priekšlikums direktīvai par datorizpildāmu izgudrojumu patentspēju sagatavots ar mērķi saskaņot valstu patentu tiesību noteikumus, kas attiecas uz izgudrojumiem, kuru izpildei nepieciešama datoru izmantošana. Direktīva nodod Eiropas Kopienų Tiesas pārraudzībā noteikumus, ko piemēro valstu tiesas un patentu biroji, kas novērtē patentu un pieteikumu pamatotību šajā jomā. Tā kā Eiropas Patentu birojs ir piešķīris daudzus patentus šajā jomā, Eiropas Patentu organizācijas Administratīvā padome var tikt uzaicināta apsvērt Eiropas Patentu konvencijas īstenošanas regulu pielāgošanu.

¹ OV C 151, 25.6.2002., 129. lpp. KOM(2002) 92 galīgais

² OV C 61, 14.3.2003., 154. lpp.

³ 11503/03 CODEC 995 PI 70

⁴ [ievietot atsauci]

3- KOMENTĀRI PAR KOPĒJO NOSTĀJU

3.1. Vispārējas piezīmes

Padome ar kvalificētu balsu vairākumu pieņēma kopējo nostāju, kurā iekļauta Parlamenta pirmā lasījuma 25 grozījumu būtība. Komisija norādīja, ka tā pieņem kopējo nostāju, lai gan atsevišķos aspektos tā atšķiras no Komisijas sākotnējā priekšlikuma. Kopumā Komisija uzskata, ka kopējā nostāja nodrošina pieņemamu līdzsvaru starp tiesību subjektu interesēm un konkurentu un patērētāju interesēm (arī atvērtā pirmkoda kopienā (*open source community*)). Šo līdzsvaru turpmāk saglabā 7. panta jaunās prasības, kas liek Komisijai pārraudzīt datorizpildāmu izgudrojumu ietekmi, jo īpaši uz mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un atvērtā pirmkoda kopienām.

Ciktāl tas attiecas uz Komisiju, direktīva turpina risināt galveno uzdevumu, kas izvirzīts Komisijas priekšlikuma paskaidrojuma rakstā, proti, patentu tiesību saskaņošanu starp dalībvalstīm un juridiskas nenoteiktības novēršanu šajā jomā. Ir būtiski uzsvērt, ka šobrīd nav tāda Kopienas juridiska līdzekļa, kas ietekmētu vispārējās patentu tiesības, ne attiecībā uz visām kopumā, ne arī īpaši attiecībā uz datorizpildāmiem izgudrojumiem. Tādējādi šīs direktīvas pieņemšana pirmo reizi nepārprotami iekļautu Kopienas jurisdikcijā patentu tiesības šajā jomā.

Ja direktīva netiks pieņemta, tad Kopienas iestādēm nebūs iespējams īstenot kontroli šajā stratēģiski svarīgajā Eiropas ekonomikas nozarē, kas tādējādi paliks tikai valstu patentu biroju un tiesu, kā arī Eiropas Patentu biroja (Minhenē) uzdevums.

3.1.1. Datorprogrammu produktu prasījumi

Lai gan Komisijas priekšlikumā netika nepārprotami atļauti prasījumi saistībā ar datorprogrammām kā patstāvīgiem produktiem vai uz nesējiem, Komisija pieņēma kopējās nostājas 5. panta 2. punktu, jo tas jāizprot kā tāds, kas attiecas uz (esošo) patentu tiesību **piemērojamību**, bet ne uz **patentspējas darbības jomas** paplašināšanu. To pastiprina nepārprotamā saikne ar 5. panta 1. punktu, kā norādīts turpmāk. Tiktāl, cik saistība starp 5. panta 2. punktu un datorprogrammu kā tādu izslēgšanu (kā skaidri izklāstīts 4. panta 1. punktā) var tikt interpretēta atšķirīgi, tekstam var būt nepieciešami turpmāki precizējumi.

Darbības, kas saistītas ar datorprogrammām kā patstāvīgiem produktiem vai uz nesējiem, varētu tikt izskatītas tiesas procesos saistībā ar veicinošiem pārkāpumiem (*contributory infringement*) pat bez tādiem noteikumiem, kas līdzvērtīgi 5. panta 2. punktā izklāstītajiem. Tādējādi 5. panta 2. punkts veicina likumīgu tiesību piemērošanu, nodrošinot to, ka šādas darbības var izraisīt drīzāk tiešus, nekā veicinošus pārkāpumus. Tas ir jo īpaši svarīgi gadījumos, kad pārkāpumi veikti ārpus valsts robežām, jo dalībvalstu tiesu jurisdikcijā neietilpst tādu veicinošu pārkāpumu izskatīšana, kas veikti ārpus attiecīgās valsts teritorijas.

Jebkurā gadījumā 5. panta 2. punkta nobeiguma daļā skaidri noteikts, ka prasījumā saistībā ar datorprogrammu kā patstāvīgu produktu vai uz nesēja minētajai programmai jāaktivizē patentspējīgs produkts vai process, kas pieprasīts tajā pašā patenta pieteikumā (un ietilpst 5. panta 1. punkta darbības jomā). Tas nodrošina, ka 5. panta 2. punkta noteikumi nerada aizsardzību, kas līdzvērtīga datorprogrammu kā tādu patentspējai. Šis lasījums turpmāk apstiprināts precīzākā formulējumā kopējā nostājā, jo īpaši 4. panta 1. un 2. punktā.

3.1.2. Savstarpēja izmantojamība

Komisija ir stingri apņēmusies veicināt savstarpēju izmantojamību kā līdzekli, lai sekmētu jauninājumus un konkurenci. Tas ir saskaņā ar Komisijas priekšlikuma mērķi palīdzēt aizsargāt ieguldījumus jaunos, radošos un rūpnieciski piemērojamos izgudrojumos. Ir svarīgi atzīmēt, ka prasība pēc pietiekamas informācijas atklāšanas par patentēto izgudrojumu var veicināt pieeju informācijai, kas ir noderīga, lai panāktu datorizpildāmu izgudrojumu savstarpēju izmantojamību.

Komisija apstiprināja savas saistības attiecībā uz politikas mērķi veicināt savstarpēju izmantojamību un jauninājumus, 6. pantā nepārprotami saglabājot esošos savstarpējas izmantojamības izņēmumus saskaņā ar autortiesību aktiem.

Komisija uzskata, ka Padomes kopējā nostāja atbilst šiem mērķiem. Līdzvērtīgi apstākļi patentspējai saglabāti spēkā jaunajā 3. un 4. pantā (lasīt saistībā ar 2. pantu). Kā teikts Komisijas paziņojumā, kas jāiekļauj Padomes kopējās nostājas pieņemšanas protokolā (skatīt turpmāk), Komisija uzskata, ka 6. pants, lasīts saistībā ar 22. apsvērumu, atļauj jebkādas darbības, kas aprakstītas 5. un 6. pantā Direktīvā 91/250/EEK par datorprogrammu tiesisko aizsardzību ar autortiesībām, ieskaitot jebkādas darbības, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu savstarpēju izmantojamību, bez nepieciešamības saņemt patenttiesību subjekta atļauju.

Bez tam Komisija atbalsta to, ka savstarpējas izmantojamības aizsardzības pasākumi ir nostiprināti 8. panta d) un g) apakšpunktā, pieprasot Komisijai ziņot par to, kā direktīvas pieņemšana ietekmē situāciju attiecībā uz savstarpēju izmantojamību.

Ievērojot Kopienas mērķi veicināt savstarpēju izmantojamību, Komisija paredz veicināt Padomes un Parlamenta nostāju tuvināšanu, vadoties no grozījumiem, ko abas iestādes ierosināja pirmajā lasījumā.

Bez tam 21. apsvērumā atgādināts, ka dominējošais piegādātājs, kurš atsakās atļaut izmantot patentētu tehniku, lai panāktu savstarpēju izmantojamību, ir pakļauts konkurences noteikumu un jo īpaši Līguma 81. un 82. panta piemērošanai. Šo pantu piemērošana tādējādi dod ieguldījumu iepriekš izklāstīto mērķu sasniegšanā, lai gan, protams, ir svarīgi atzīmēt, ka konkurences tiesības pašas par sevi nevar atrisināt visas iespējamās problēmas šajā jomā.

3.2. Atbilde uz Parlamenta grozījumiem pirmajā lasījumā

Grozījumi, kas pieņemti pilnībā: 1., 2., 3., 34. (=115.), 7., 8., 11., 12., 13., 15., 16., 71., 92., 23., 26., 27.

Grozījumi, kas pieņemti ar nelieliem pārveidojumiem: 85., 9., 86., 17., 19., 25.

Parlamenta 88. un 89. grozījums pieņemts pārskatītā veidā.

Daļa no 107. (=69.) grozījuma tika pieņemta (ideja, ka tehniskajam ieguldījumam jābūt jaunam), un daļa no 76. grozījuma teksta tika izmantota 17. apsvērumā, lai risinātu jautājumu, uz ko attiecas šis grozījums.

3.3. Grozījumi, kas ieviesti, apspriežoties Padomē

1. apsvērumš

Padome pieņēma Parlamenta 1. grozījumu.

5. apsvērumš

Padome pieņēma Parlamenta 2. grozījumu.

8. apsvērumš

Padome iekļāva šajā jaunajā apsvērumā Parlamenta 3. grozījumu un 88. grozījuma otro daļu. Tika konstatēts, ka 3. grozījums ir līdzvērtīgs, bet skaidrāk formulē 88. grozījuma pirmo daļu.

12. un 13. apsvērumš

Padome pārvietoja Komisijas priekšlikuma 11. apsvēruma pirmo daļu uz Komisijas priekšlikuma 12. apsvērumu.

Komisijas priekšlikuma 13. apsvērumš (svītrots)

Padome pieņēma Parlamenta 34. (=115.) grozījumu.

14. apsvērumš

Padome pieņēma Parlamenta 85. grozījumu.

15. apsvērumš

Padome pieņēma Parlamenta 7. grozījumu.

16. apsvērumš

Padome pieņēma Parlamenta 8. grozījumu.

17. apsvērumš

Padome pieņēma Parlamenta 9. grozījumu.

18. apsvērumš

Padome pieņēma Parlamenta 86. grozījumu ar nelielu pārveidojumu, lai nodrošinātu atbilstību pantiem un patentu standarta terminoloģijai („triviāls” aizstāts ar „acīmredzams vai netehnisks”).

20. apsvērumš

Padome pieņēma Parlamenta 11. grozījumu.

21. apsvēruma

Padome pārveidoja šo apsvērumu, ņemot vērā Parlamenta 76. grozījuma tekstu, lai risinātu savstarpējas izmantojamības jautājumu.

22. apsvēruma

Padome pieņēma Parlamenta 13. grozījumu.

2. pants

Padome svītvoja Komisijas norādi uz „*prima facie* jaunām” pazīmēm 2. panta a) apakšpunktā. 2. panta b) apakšpunktā Padome pievienoja 107. (=69.) grozījuma elementu, kurā tehniskais ieguldījums formulēts kā „jauns”, un pievienoja jaunu teikumu, kas pārņests no Komisijas priekšlikuma 4. panta 3. punkta, lai definētu, kā tehniskais ieguldījums tiek novērtēts.

Komisijas priekšlikuma 3. pants (svītrots)

Padome pieņēma Parlamenta 15. grozījumu.

3. pants

Padome pārveidoja un apvienoja vienā punktā Komisijas priekšlikuma 4. panta 1. un 2. punktu atbilstīgi Parlamenta 16. grozījumam, un pārnesa Komisijas priekšlikuma 4. panta 3. punkta būtību uz 2. panta b) apakšpunktu, kā minēts iepriekš.

4. pants

Padome ieviesa jaunu 4. pantu. Šā panta 1. punktā atkārtoti uzsvērts princips, ka datorprogramma kā tāda nevar būt patentspējīgs izgudrojums. 4. panta 2. punkts ir Parlamenta 17. grozījums ar papildu tekstu, lai skaidri formulētu, ka neviens no izslēgtajiem programmu veidiem (piemēram, avota kods (*source code*) vai objekta kods (*object code*)) nav patentspējīgs.

5. pants

Padome pievienoja 5. panta 2. punktu, lai noteiktu, ka prasījumi saistībā ar datorprogrammām kā patstāvīgiem produktiem vai uz nesējiem nav atļauti, ja vien prasījumā minētā programma neaktivizē produktu vai procesu, kas saskaņā ar 5. panta 1. punktu pieprasīts tajā pašā patenta pieteikumā.

6. pants

Padome pārveidoja 6. pantu saskaņā ar Parlamenta 19. grozījumu, pie tam precizējot Direktīvas 91/250/EEK attiecīgos pantus, kas piemērojami šajā kontekstā.

7. pants

Padome pieņēma Parlamenta 71. grozījumu.

8. pants

Padome pieņēma Parlamenta 92., 23., 25., 26. grozījumu un 89. grozījuma būtību. 8. panta b) apakšpunktā tā arī pievienoja atsauci uz Komisijas starptautiskajām saistībām. Tā galvenokārt ir saprotama kā atsauce uz Līgumu par intelektuālā īpašuma tiesībām, kas saistītas ar tirdzniecību (*TRIPS Agreement*). Panta f) apakšpunktā, kas pievienots ar 25. grozījumu, svītvoja atsauci uz Kopienas patentu, jo tas ir ārpus šīs direktīvas darbības jomas. Jaunais g) apakšpunkts ir tāds 89. grozījumā izteiktās domas formulējums, ko Padome uzskatīja par skaidrāku.

9. pants

Padome pieņēma Parlamenta 27. grozījumu.

10. pants

Padome izvirzīja kā noteikumu 24 mēnešu transponēšanas periodu (nav noteikts Komisijas priekšlikumā). Parlaments paredzēja 18 mēnešus.

3.4. Komisijas nostāja par Padomes kopējo nostāju

Komisija kopumā atbalsta Padomes kopējo nostāju, jo tā saglabā sākotnējā priekšlikumā noteikto līdzsvaru, tajā pat laikā precizējot atsevišķus aspektus, kas šķita problemātiski Parlamentam. Vairākums no Padomes ieviestajām izmaiņām pamatojās uz Parlamenta grozījumiem, par kuriem Komisija jau bija norādījusi, ka varētu tos atbalstīt. Atlikušās atšķirības starp Padomes kopējo nostāju un Komisijas sākotnējo priekšlikumu izklāstītas turpmāk.

Komisijas priekšlikuma **13. apsvērums** (svītrots)

Komisija var pieņemt šo svītrojumu, jo satura būtība ir vispārīgi pārnesta uz 16. apsvērumu, kas ieviests ar Parlamenta 8. grozījumu.

21. apsvērums

Komisija atbalsta jauno formulējumu, jo tas vēlreiz apstiprina, ka spēkā esošie konkurences noteikumi ir piemērots veids, lai risinātu iespējamās konkurences problēmas starp uzņēmumiem. 81. un 82. panta piemērošana tādējādi dod ieguldījumu šīs direktīvas pamatā esošo mērķu sasniegšanā. Šajā apsvērumā dots iespējamās konkurences problēmas piemērs saistībā ar savstarpēju izmantojamību, konkrēti, ja dominējošais piegādātājs atsakās atļaut izmantot patentētu tehniku, kas nepieciešama vienīgi, lai nodrošinātu divās dažādās datorsistēmās vai datortīklos izmantoto standarta pazīmju pārveidošanu, lai padarītu iespējamu komunikāciju un datu apmaiņu starp šīm datorsistēmām vai datortīkliem.

2. pants

Ir pieņemama iekļautā prasība, lai tehniskais ieguldījums būtu jauns.

4. pants

Šā panta jaunajā 1. punktā norādīti esošie likumi, un tā kā Komisijas nolūks ir precizēt, nevis mainīt esošo tiesisko situāciju, tad šis ir pieņemams papildinājums.

Komisija var pieņemt arī precizējumus 2. punktā.

5. pants

Komisija vispārējā kontekstā var atbalstīt 2. punkta iekļaušanu, jo tajā doti noderīgi precizējumi attiecībā uz nosacījumiem, ar kādiem var tikt vai netikt atļauti atsevišķi prasījumu veidi, un to līdzsvaro citi noteikumi.

6. pants

Ir loģiski dot precīzas atsauces uz attiecīgiem savstarpējas izmantojamības noteikumiem, tādēļ Komisija atbalsta šo precizējošo papildinājumu.

10. pants

Lai gan Komisija dotu priekšroku ātrākai transponēšanai, ko paredzējis Parlaments, tā var pieņemt 24 mēnešu īstenošanas termiņu.

4- SECINĀJUMS

Komisija uzskata, ka Padomes kopējā nostāja nodrošina sākotnējā priekšlikumā paredzēto līdzsvaru, un tādējādi tā var to pieņemt. Jo īpaši, esošais formulējums pietiekami veicina jauninājumus šajā jomā un patur spēkā brīvību laist tirgū jaunus produktus, tomēr atļaujot tiesību subjektiem efektīvi, bet samērīgi realizēt savas tiesības pret pārkāpējiem. Saskaņošana Kopienas līmenī nodrošina to, ka šīs tiesības visā Eiropas Savienībā tiek realizētas vienotā veidā, un tādējādi veicina vienotā tirgus efektīvu darbību.

Komisija aicina Parlamentu konstruktīvi iesaistīties turpmākā starpiestāžu dialogā, lai nodrošinātu to, ka tiek pieņemta direktīva, kas atbilst šiem mērķiem, un ir gatava iesaistīties turpmākās sarunās gan ar Parlamentu, gan ar Padomi par galvenajiem jautājumiem attiecībā uz direktīvu, īpaši ievērojot Komisijas apņemšanos veicināt savstarpēju izmantojamību.

5- KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Turpmākais paziņojums ir iekļauts Padomes kopējās nostājas pieņemšanas protokolā.

„Komisija uzskata, ka 6. pants, lasīts saistībā ar 22. apsvērumu, atļauj jebkādas darbības, kas aprakstītas 5. un 6. pantā Direktīvā 91/250/EEK par datorprogrammu tiesisko aizsardzību ar autortiesībām, ieskaitot jebkādas darbības, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu savstarpēju izmantojamību, bez nepieciešamības saņemt patenttiesību subjekta atļauju.”